

Çavdarın Gübreleme İçin Temel Gereksinimleri

Автор(и): Георги Костов, Аграрен университет, Пловдив

Дата: 26.08.2024 Брой: 8/2024

Çavdarın tarihi yüzyıllar öncesine dayanır. FAOSTAT verilerine göre, 2022 yılı için dünya genelinde ortalama çavdar verimi 3272.3 kg/ha'dır ve üretilen miktar 13.143.054,91 t'dır.

Geniş uygulanabilirliği ile çavdar, insan yaşamının ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Bu makale, çavdarın gübreleme ile ilgili temel gereksinimlerini incelemekte ve bu değerli bitkinin özünü kısaca tanımlamaktadır.

Çavdar (*Secale cereale* L., 1753) en önemli tahıl ürünlerinden biridir. Tahıl, yem ve örtü bitkisi olarak yetiştirilen, yaygın olarak dağılmış bir tarım bitkisidir. İlk olarak Plinius (MÖ 1. yüzyıl) tarafından kültür bitkisi olarak bahsedildiği bilinmektedir.

Çavdarın son derece geniş bir kullanım alanı vardır. Tahıl, karakteristik olarak daha koyu, aromatik ve diyetetik olan ekmek yapımında kullanılır. Araştırmacılara göre, taneler esansiyel amino asitler ve A, B ve E grubu

vitaminler içerir. Çavdar samuru, selüloz üretiminde, çiftlik hayvanları için altlık malzemesi olarak vb. kullanılır. Ülkemizde tescil edilmiş bazı çeşitler *Picasso*, *Bul Millennium*, *Elect*'tir.

Çavdar, toprak reaksiyonu (pH) açısından nispeten daha az talepkardır ve asidik topraklarda (pH < 7) iyi gelişir. Kök sisteminin gübrelerden ve topraktan daha az çözünür fosfatları alma kapasitesine sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu bitki için erken ilkbaharda azotlu gübrelerle üst gübreleme son derece önemlidir.

Çavdar, en yüksek miktarda azotu, fosforu ve potasyumu kardeşlenme ve sap uzama dönemlerinde alır. Prof. Dr. Stefan Gorbanov ve ark. (2005), tarla gübreleme denemelerinden elde edilen verilere göre, kardeşlenme sonuna kadar azotun yaklaşık 1/3'ü ve fosfor ile potasyumun ¼'ünün alındığını, kalan miktarların ise esas olarak başaklanma sonuna kadar alındığını belirtmektedir.

Yüksek azotlu gübrelemenin ürünlerde yatmaya yol açtığı gerçeği göz önünde bulundurularak, azotlu gübreler dikkatle uygulanmalıdır. Topraktaki mevcut fosfor 20 mg'ı aştığında fosforlu gübreler, mevcut potasyum 30-35 mg'ı aştığında ise potasyumlu gübreler uygulanmaz. Andres'e (2015) göre, ekim öncesi uygun fosfor, potasyum ve magnezyum gübrelemesi, ilk gelişmeyi artırır, sapı stabilize eder ve ürünü kış zararından korur. Topraklar uygun olduğunda, mikro besin gübrelerinin uygulanması gerekli değildir.

100 kg tahıl ve elbette buna karşılık gelen miktarda toprak üstü biyokütlenin oluşması için çavdar, topraktan 2,5 ila 3 kg arasında azot, yaklaşık 1,4-1,5 kg fosfor ve 2,5-3 kg potasyum çeker.

Sonuç olarak, vurgulamak isterim ki çavdar, *Poaceae* (Buğdaygiller) familyasından önemli bir değerli bitkidir. Uygun gübreleme ve iyi koşulların sağlanmasıyla çavdar, her çiftlikte son derece yüksek verimli bir ürün haline gelme potansiyeline sahiptir.

Kaynaklar:

1. Gorbanov, S. ve ark. (2005). Agrokimya. Sofya, "Dionis" Yayınevi, s. 391-392. ISBN 954-8496-50-X
2. Ivanova, R. ve ark. (2019). Bitkisel Üretim. Plovdiv, Tarım Üniversitesi Akademik Yayınevi, s. 40-42. ISBN 978-954-517-277-9.
3. Stoyanova, V. (2014). Tarım Enstitüsü – Karnobat. *Çavdar yetiştirmenin teknolojik gereksinimleri*. Şu adresten temin edilebilir:

<http://www.iz-karnobat.com/wp-content/uploads/2015/03/1->

[%D0%92%D0%B5%D1%81%D0%B5%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D0%B0-](#)

[%D0%A1%D1%82%D0%BE%D1%8F%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0.pdf](#)